

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 155, GOD. X, BEOGRAD, UTORAK, 20. JANUAR 2015.

Redakcija: Miloš Ivanović, Saša Jirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.rs, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 17. februara

MIXER

Piše: Mirnes Sokolović

TRADICIJA – PREDEO SLIKAN REKONSTRUKCIJOM

Srpska književnost je izgleda u nekoj fazi rekonstrukcije. Po raznim katedrama profesori, doktori, docenti i asistenti su u međuvremenu izuili različite teorije i sada se taj koncept nacionalne književnosti mora malo osavremeniti. Pretenzije su ogromne, što je valjda normalno u akademskim poduhvatima. Profesor Sava Damjanov, naprimjer, u svojoj knjizi *Nova čitanja tradicije* (Službeni glasnik, 2012.) želi sagledati nitavu srpsku književnost tako da ona korespondira sa nekim (što naziva „civilizacijski izazovi epohe“). I Slobodan Vladuović je ulagao velike napore da dokaže kako nacionalna književnost može biti ključ otpora tzv. Megalopolisu koji osvaja sve. Milo Lompar je u *Duhu samoporicanja*, također, osmislio sistem kako provjeriti kojoj književnosti pripada neki autor: i dosljedno ga primjenjivao svaki put kad je trebalo dokazati da Ivo Andrić pripada srpskoj književnosti. Tako se inače ruči europski titoizam.

AVANGARDNA FRIZURA BUNTOVNOG PROFESORA

Sava Damjanov je, međutim, profesorima, zanimljiv prije svega po svome avangardnom imidžu. Neki bi rekli da je on postmodernista, vjerovatno i jeste. On je napisati da ga u srpskoj književnosti interesuju jezički eksperimentalna dela, žanrovski neizdiferencirani fenomeni, marginalizovane vrste, u kontekstu jedne nelinearne, interaktivne i hipertekstualne književnosti, nasuprot tradicionalnog kanona i literarnih klišeja. Kritikujući se pozicije istoriju srpske književnosti Jovana Deretića, on je primijetiti da se pripisivanjem nefikcionalnosti i istoričnosti srpskoj književnosti zanemaruju umjetnička kodiranja i estetsko uobličenje, kao tačke inovacije te literarne tradicije. Profesor Damjanov je, osim toga, došao do revolucionarnog zaključka da je književnost – ak, kako se to stručno kaže, drugostepeni modelativni sistem. I ne samo to, on se zalaže za preosmišljavanje tradicije tako da ona u savremenom horizontu očekivanja dobije novu punoću, ne bi li se premostio ambis između minule i današnje literature. Svaka korespondencija sa aktuelnom literarnom svijetom kod Deretića je, kaže, izostala.

Profesor-doktor Sava Damjanov tradiciju, međutim, vidi kao neku informacijsku mrežu u kojoj može surfati sasvim slobodno, kombinujući i percipirajući najraznovrsnije fenomene shodno trenutnom interesovanju. Jer nema više dominirajuće kulturne paradigme, svako može da izabere onu koju preferira. Budući potpuno slobodan na svojoj katedri, kao urednik antologijske edicije *Deset vekova srpske književnosti* u Matici srpskoj, profesor Damjanov je tako odabrali da se

bavi korpusom jezičko-umetničkih ostvarenja napisanih na srpskom jeziku, po svojoj volji. On je se tako, može da, oprijeti ono opasnosti da se apsolutna sloboda kulturne produkcije pretvori u potpuno relativizaciju vrijednosti, jer u tome grmu ponekad leži i onaj anarhistički zec, što je primijetio i profesor. Odlučivši se zato da tome srpskom korpusu priključuje iz svoje inovativne, moderne i originalne književnoistorijske perspektive, on je izabrao jedan put da se bude, kako kaže, marginalizovan i ignorisan, ali i da se i zec ne ganja bez potrebe dok je još u životu.

STUNDE NULL - INICIJACIJA U MOSKVI

Sve je počelo tako (to je Damjanov 1981. upoznao Gojka Tešića u redakciji *Književne reči*). On je prije toga, kako svjedoči, bio naučio Tešićevu bibliografiju Miljkovića napamet, pročitao sve brojeve tog časopisa, sa uzbuđenjem čitao njegovo ime izmeđ u korica Koderovih spjevova. Nije ga mogao obodriti ni Gojkov prijateljski i ohrabrujući glas preko telefona, mladi Damjanov je sa jednim vrlo avangardnim strahopoštovanjem ušao u tu sobu dva sa dva, u koju su ga pripustili na poklonjenje mitropolitu srpske avangarde. Nakon (to Tešić u tom, kako kaže, centralnom holu srpske književnosti ustane iza stola i pruži mu ruku, biće jasno da nova epoha u srpskoj književnosti počinje i tu je sigurno pomogla i kasnija *antistres žestina* kojom se počastio Damjanov da dođe sebi nakon te inicijacije (gdje je drugo nego) u hotelu Moskva, da se istorija ponovi.

Jednako kao (to je 1920. Bogdan Popović u tom hotelu okupio za istim stolom Crnjanskog, Vinavera, Ujevića, Tošmanojlovića, Sibumilića), tako su početkom osamdesetih, kako svjedoči Damjanov, mladi *buntovni postmodernisti* postali deo *neponovljivog Gojkovog projekta*, jedne rubrike u njegovom časopisu, i to u *Vinaverove ulice*, kako se rubrika zvala i kako je naslovljen ovaj vrlo osjetljivi esej u *Novim čitanjima tradicije*. Iako ih njihov guru, na žalost, ne prati u kasnijim *pičima* (počinjalo se obično u „Londonu“, a završavalo ko zna gdje!), jer nikad nije negovao navike beogradske boemije, mladi postmodernisti – ki bun-

Foto: FB / Hvala Alisteru Kroulju za sve što je učinio za srpski narod

tovnici je, blagodareći njegovoj rubrici, na onaj eliotovski način godinama otkrivati i stvarati sopstvenu tradiciju, samostalno. Taj postmodernistički buntovni temperament se osjeća i u *Novim čitanjima tradicije*. On je glavni faktor nove rekonstrukcije u kojoj je srpska književnost bljesnuta svojim umivenim ultramodernim licem. Stvaraju svoju sopstvenu tradiciju, kako to rade značajni pisci kao (to su Eliot i Borhes, Damjanov je u ovoj svojoj

MIXER

Mirnes Sokolović: Tradicija – predeo slikan rekonstrukcijom

CEMENT

Saša Jirić: [ta] je biti s kućom?

ŠTRAFTA

Adriana Sabo: Obrazovane i bogougodne

VREME SMRTI I RAZONODE

Miloš Ivanović: *

Predrag Lucić: Miris Kouachija na Balkanu

Aleksandar Novaković: Zbogom prolosti

– budi bolja s drugim

knjizi osvojiti srpsku književnost u nekoliko stoljeća: on je ita – ak Gavrila Stefanovića Venclovića i Zaharija Orfelina, Dositeja, Lukijana Mućkog, Vuka i Njegoša, preko Sterije i Kostića, Milovana Glišića i Laze Lazarevića, da bi stigao sve do Svetislava Stefanovića, Crnjanskog i Pavića – ak. Da se to buntovni – ko osvajanje tradicije na katedri odvijalo blagonadahnuto avangardnim duhom *krotkog Gojka* ne treba sada ovdje posebno ni isticati, a stiglo se – ak samoinspirirati i Pavićevim *književnoistorijskim vremenom od naše stare, srednjeevokovne kulture do postmoderne*, kao cjelinom, kako je Pavić uveo srpsku književnost, imajući, po Damjanovu, *osećaj za kontinuitet i važnost najdubljih tradicijskih procesa*, iako je u svojim romanima linearno vrijeme osporavao.

RAT - POSTMODERNA ZVEZDA VODILJA

U ime tog prevratničkog duha koji je konstruktivan, kada je tradiciji najpotrebnije, Damjanov je i gajiti najfinije razumijevanje srpske književnosti koju je, kao pravi ručitelj, na jedvite jade stekao, u nekoliko stoljeća, na svom odsjeku i u Tešićevoj kancelariji. Idući protiv struje, kao Lompar i mnogi akademci, on je lamentirati nad slušanjem strijeljanog Svetislava Stefanovića, citirajući izvještaj sa jednog predavanja iz 1943. u kome Stefanović, kao uvodni – ar u Srpskoj itaonici, govori o jednoj nesalomivoj duhovnoj kulturi, srpskoj, dva veka starijoj. Kada bude došlo vrijeme da kaže nešto o Crnjanskom, usred 1993., Damjanov je, dosljedan svojem osporavateljskom maniru, opet nastupiti vrlo kontroverzno preporučujući da – ekamo, crnjanskijski, da rat koji uveliko traje 1993. postane jednom cijeli i lijep kao *jedna svetla večna zvezda u noći pred nama*. Prije toga Damjanov je shvatanje Crnjanskijskog koncepta iz *Oklevetanog rata* porediti (turo, pukim nabranjem motiva) sa razumijevanjem teatra apsurda, estetike ručnog, poetike zla, Kafke, De Sada, ljepote patnje, anti – ke tragedije.

Sve je to jasno i logično, to je sve normalno, jer jedino profesor, igrajući se avangardiste, jednu – i – vu pobunu, u srcu etičkog imperativa, jedno prije svega poricanje života, mirnodopskog, kao besmislenog i vanjanja, u – udnje za – vakanjem, punog mizerije, gada, o – aja i niskosti, (to radi Crnjanski u *Oklevetanom ratu*, može povezati na prvu asocijaciju sa doslovnom afirmacijom militarizma i stvarnim veličanjem ljepote rata... Samo vrlo anarhistični profesor po – etnik, u naporu novog – itanja tradicije, može takvo ručenje građanske svako –

VREME SMRTI I RAZONODE

ih, tako obrazovane, mrzi da metu podove, kako se to radilo u stara dobra vremena). Onda pre | u tridesetu, ne odazivaju se na re- 'mama' i ne ra |aju srp-ad, tako dragu bogu i patrijarhu. A ima i onih koji su spremni da nam – kao i Oliveri – tu pamet oproste (kad smo ve) toliko zapele, ipak dogovor ku}u gradi), ukoliko je iskoristimo u korist tradicije, naroda, a na sopstvenu {te- tu. U svakom slu-aju }e nam bog platiti za na{u `rtvu. Na onom svetu, po svemu sude}i.

Tako se mi, u su{tini, vrtimo u krug. Tradicionalisti-ki diskurs uporno ja-a, u njega se u integri{u elementi diskursa koji su nekad smatrani emancipatorskim i svi zajedno se postepeno vra}amo u srednji vek. Jedan od klju-nih zahteva feminizma – pravo `ena na {kolovanje i obrazovanje – stavljen je u slu`bu Tradicije. Sada mo`emo biti i obrazovane, pametne, hrabre i sna`ne, a istovremeno moramo biti smerne i povu-ene. Pogledajte samo princezu Oliveru >

1 Film je re`irao Marko Novakovi}, dok scenario potpisuje Olivera [aranovi}

Pi{e: Milo{ @ivanovi}

★

Ljudi su postali nalik na ljubitelje vlasti ravnodu{ni sportski obu-eni bave se hranom i {etaju ljubimce nazdravljaju hit-parada 24 sata kuhinja zveckaju i krckaju staklene no`ice hrabrosti solidarnosti ko visoke -a}e na trpezi pijane od i{-ekivanja procvat naturalne privrede na netu

tr` i{te belo i sivo poklapaju se na ogledalu u nulu zavisi od svetla.

Noge vire iz kontejnera maleni sakuplja-biser sija na dnu dubokog basena.

Zna-enje gladi se konstitui(e brutalno kao skup{tina u slavnoj zgradi s konjima osvaja ve}inu svesti ni{ta nije slu-ajno u odigranoj spontanosti iskazana volja bez savesti kao u svakom getu kad kr-i strah u praznim crevima >

Pi{e: Aleksandar Novakovi}

ZBOGOM PRO[LOSTI, BUDI BOLJA S DRUGIM

Iz Muzeja raskinutih veza

Draga moja,

Bili smo dugo vremena u vezi i mada moje srce u pantalona- ma ka`e jedno, politi-ki um mi nala`e drugo. Vi{e ne mo`emo da koegzistiramo, kohabitiramo i koitiramo. @ao mi je {to ti ovo govorim, jer si ti deo mog politi-kog `ivota, mog esenci- jalnog bi)a. Ti si ono {to vaistinu jesam, bio i bi}u. Ti mi zna-i{ vi{e nego sada{njost i budu}nost zajedno. U stvari, {to se me- ne ti-e, ti si moja sada{njost i budu}nost. Ali, moramo da bu- demo iskreni, ljubavi. To {to smo imali nije moglo da traje vi{e od par mandata. Jo{ se se}am na{eg vrelog kongresa 1989. go- dine kada je, na Vidovdan, bukнула na{a afera. Rascvetala si se preda mnom ko kosovski bo`ur. Podatna kao zagonetni os- meh Mire Markovi}. Je-ala si nakostre{eno kao Milo{evi}eva najava ratova preko zvu-nika na Gazimestanu. Bila si rumena kao SPS ru`a i stopljena sa mnom kao Jugoslovenska udru`e- na levica. Milionima si donela orgazam, drusna ko {umadinska seljanka, milionima nesre}u i stradanje, jebiga, kako se kome zalomilo. Ali, pucala si i krvarila samo za mene.

Ali, avaj, moj `ivot pi{e romane Dobrice Josi)a a ni Josi)a nema vi{e da ih antidatira. @ivotopis mi se, o, -arobnice, raspleo ko godine raspleta i vreme zmija, postao sam gre{nik, ko {to bejah po potrebi vernik i otpadnik. Bio sam za tebe levica, de- snica i centralno. Mozak mi je s partijom pukao tri dana pre ro- ka a da stvari budu jo{ gore i gr}e, sahranio sam svoje srce u Po`arevcu, ta-no ispod lipe. U o-ajanju, peo sam se na ono br- do, kale, na Kalemegdanu, {to na turskom zna-i brdo, razu- me{, brdo, jebiga, ali nigde nije bilo na{e Miljacke. Samo Sava i Dunav. Kako predvidljivo! Ostalo mi je samo da tu`no, na en- gleskom u ve-ernjoj {koli, recitujem na smenu stihove [ekspi- ra i Cecine pesme. Kako gorko padahu suze moje lude funkcio-

Fotomontaža: Mrtvi albatrosi ©

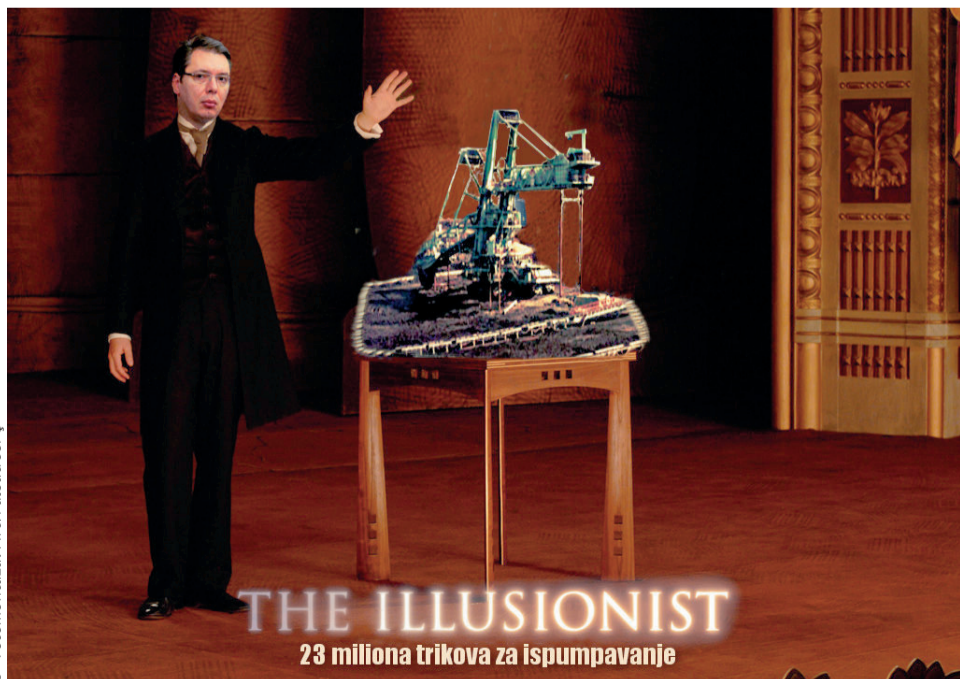
nerske! Koliko patih dok sam pevao jednu te istu pesmu na svakoj partijskoj gozbi. I pio sam zbog tebe, ljubavi, ne znam jesi li primetila u medijima ovih godina. Ja uglavnom dobro podnosim alkohol, samo me kamere nerviraju. Jednom sam hteo tako pod dejstvom alkohola da plivam za krstom na Bo- gojavljenje, da se istreznim, ali mi nisu dali pa sam iz protesta zapretio hap{enjem direktora Narodne biblioteke. A onda sam se, kao {to to obi-no biva, istreznio u krevetu s drugom koali- cijom i shvatio da me -ekaju godine NAPRED-ovanja.

Znam, varao sam te s Vu-i}em, ali tebe nisam zaboravio. I da- lje si mi jedina i pored drugih. Samo sam s tobom zaista vodio ljubav, s drugima sam upra`njavao oralni seks i gutao poni`e- nja. Ostao sam ti veran i kad su te svi zaboravili. Ali, ne biva vi- {e, ljubavi, ono {to na{e beja}e. Moram da se promenim i po- zapadnja-im. Bira-ko telo mi to nala`e. Ako si primetila, samo za tebe skinuo sam ru`u sa partijske zastave i oka-io petokra- ku iz doba vrhunca ljubavi na{e. Ako negde ugleda{ da mi je

petokraka po`utela, znaj, to je samo da prikrije tugu moje ne- sanice i -e`nju za tobom.

Ti si mi, uprkos svemu, na pameti, u krvi i drugim telesnim te-- nostima. Men se du{o od tebe ne rastaje ko {to re-e Vulin, kad umisli da je neki BJ [tuli}. Stoga }emo se ti i ja vi |ati jednom nedeljno, ne vikendom... Ne, u stvari vi |a}emo se kad god stignemo, kao i do sada, ali kri{om, jer ja sam tvoj -ovek, ja ne mogu bez tebe -ak ni da ho}u – a ne}u. Nije to izme |u nas sa- mo kres-{ema, veruj mi. Zna{ li koliko te volim, Sunce moje po- no}no!? Ba{ zato te i molim za ovu uslugu. Hajde da formalno raskinemo, {tampe radi. Ti i ja }emo jedini znati pravu istinu. [ta bi nam falilo? A meni bi pomoglo. Veruj mi, to je samo for- malnost! Nikad se ne}u istinski rastati s tobom, o pro{losti, o pro{losti moja,

Voli te tvoj,
Litl 'Ajvan

Fotomontaža: Mrtvi albatrosi ©

Irika utoke

Pi{e: Predrag Luci}

MIRIS KOUACHIJA NA BALKANU

Srbi vri{te da je Charlie s pravom Zaslu`io kaznu Allahovu, Jer je crto - igraju} se glavom – Zulum srpske vojske na Kosovu.

I Bo{njaci {ire sli-nu pri-u Da je Charlie list bez trunke stida, Jer se ko fol rugaju} ' Mladi}u Izrugivo `rtvi genocida.

I Hrvati Charlie dr`e krivim Jer je Papu pravio budalom I sprdo se s Kristom, Bogom `ivim, I sadio tikve sa Feralom.

Zala`u se slo`no svi {oveni Da se Charlie najzad dokusuri, Jer kad ve} su u`ivo kreteni, Da bar nisu u karikaturi!

Suvi{an je Charlie – slo`no misle Umni Srbi, Bo{njaci, Hrvati... Jer {to bi ih takve nesuvisle Itko ikom trebo nacr tati?! >